

REDACTIA:

și
ADMINISTRAȚIA:
Batthyányi utca Nr. 2Articoli și corespun-
dente pentru pu-
blicare se trimit re-
dacțiunii.Concurs, inserțiuni
precum și taxele de
abonament se trimit
Administrațiunii ti-
pografiei diecezane.

BISERICA ȘI ȘCOALA

FOAIE BISERICESCĂ-ȘCOLASTICĂ, LITERARĂ ȘI ECONOMICĂ.

APARE ODATĂ ÎN SĂPTĂMÂNĂ: DUMINECA.

PREȚUL
ABONAMENTULUI:PENTRU
AUSTRO-UNGARIA:
Pe un an: 10 cor.
Pe 1/2 an: 5 cor.PENTRU ROMÂNIA ȘI
STRĂINĂTATE:
Pe un an 14 franci.
Pe 1/2 an 7 franci.Telefon pentru oraș și
comitat Nr. 266.

Nr. 176/1907.

Examenul de cvalificațiune preotească cu candidații la preoție din dieceza Aradului, prescriș prin Statutul-Organic și Regulamentul special, se va țineă Luni în 5/18 Februarie 1907 și zilele următoare la 9 ore antemenza, în sala de ședințe a Consistorului diecezan gr. or. român din Arad.

La examen sunt admiși toți acei absolvenți de teologie, cari conform §-lui 8 din Regulamentul special și-au subșternut aici până în 1/14 Febr., 1907 cererile corespunzător instruite.

Arad, la 23 Ianuarie (5 Februarie) 1907.

Joan J. Papp,

Episcopul Aradului.

† Vincențiu Babeș.

S'a prăbușit unul din stejarii codrului nostru, ca să se împlinească zisa Scripturii, că »din pământ ești și în pământ te vei întoarce«.

Greul anilor, cari de mai mult de un deceniu încovoiase creștetul altădată înălțat, — și-a așternut lițul, peste o viață, a cărei înțeles a fost: »Luptă bună am luptat, credința am păzit«...

Cu sufletul cuprins de recunoștință și cu inima înmoiată de pietate, ne plecăm în fața moaștelor, cari odinioară au purtat acel suflet și acea energie, cari lăsatu-ne-au drept moștenire bogate chivernisiri, chemate a întări biserica și poporul nostru; și acestea, — din iubirea pentru acel popor, din mijlocul căruia s'a născut Vincențiu Babeș.

Cuvine-se dar, ca »celui mutat dela noi« și aci să-i spunem cuvântul de jalnică despărțire și să arătăm temeinicia nemuririi în aducerea aminte cu recunoștință a acelor, pentru cari »trimis a fost de Domnul«.

În veci pomenirea lui!

Vincențiu Babeș a fost crescut la moșul său adoptiv Mitra Babeș. Acesta, cărturar fiind a trăit în intime relațiuni cu Tichindeal, preotul comunei vecine Becicherecul-mic și fost director și profesor la pedagogiul nostru din Arad, și cu învățatul Mihai Roșu, din Jadani. Din sfatul acestora destinase pe nepoțelul său pentru

preoție, deci l-a dus la Timișoara, în școala dela biserica sf. Ilie, de unde curând a trecut la școala sârbească și prin clasele elementare germane din cetatea Timișorii; apoi la clasele gimnaziale în Timișoara, Seghedin și Carloveț, două liceale în Seghedin; apoi la cursurile teologice în Arad, în fine la cursurile juridice dela universitatea din Budapesta, de unde la 1846 s'a reintors la Arad cu titlul de jurat-notar al Tablei reg. judiciare. La 1848 a obținut diploma de avocat, iar la 1849 a fost chemat a administra ca director trei districte cu peste 500 școale române rurale din Bănat; în curând însă el a fost rechemat la Arad și trimis cu plenipotență la Viena, pentru a reprezenta dieceza Aradului și interesele poporului român dela Murăș și Crișuri în deputațiunea cea mare a tuturor românilor din imperiul Habsburgic, cu Șaguna, Popazu, Bărnuț, P. Mocsonyi, E. Hurmuzachi, Laurian, etc. în frunte, încă din Dec. 1848, chemată de ministrul împărătesc. Dela Decembrie 1849, a fost aplicat pentru lucrări, mai ales de translatură în ministerul împărătesc de justiție, iar cu începutul anului 1851, reorganizându-se înalta Curte de justiție și casațiune, pentru imperiul întreg, a fost numit secretar de senat la acea Curte; la 1860 a fost înaintat la rangul de c. r. secretar aulic, iar după separarea administrațiunii Ungariei, la 1862 a fost chemat în cancelaria aulică a Ungariei de referent pentru cauzele criminale și de grație, de unde peste un an a fost numit și trimis judecător la Tabla regească din Budapesta și referent la septemvirat. Într'aceea convocându-se la 1860 așa numitul „Conziliu imperial înmulțit“. B. a fost ales deputat. Babeș a publicat „Die Sprach-und Nationalitätenfrage in Oestreich, von einem Rumene“. La 1861 convocată fiind dieta Ungariei la 1864 dându-se românilor ort. mitropolia și incuviințându-se separarea lor de către biserica sârbească, la opera atât a elușării mitropoliei, a desfacerii practice de ierarhia sârbească suprematizătoare cât și a reorganizării mitropoliei rom. pe baze liberale constituționale, pe lângă Șaguna și Mocsonyești a contribuit și Babeș, și a fost ales la toate congresele și sinoadele bisericesti-naționale deputat și membru delegațional. La 1865 a fost reales deputat dietal în Sasca, iar la 1869 atât aici, cât și în cercul Săn-Miclăușului-mare (Torontál). La 1884, pentru a patra oară deputat dietal în Sasca.

Cu ziua Paștilor din 1866 s'a întemeiat jurnalul „Albina“ în Viena, punându-se sub conducerea particulară a lui Babeș, însă după activitate abia de trei ani, „Albina“ a fost dusă la Pesta, continuându-i edițiunea încă 8 ani. B. s'a întors la scrutările istorice, mai vărtos în interesul bisericii române-naționale și al Academiei Române, al cărei membru activ a fost dela urzirea ei.

*

Despre încetarea din viață alui V. Babeș s'a dat următorul anunț funebral: Prin aceasta aducem la cu-

noștința tuturor rudeniilor, amicilor și cunoscuților, moartea dlui *Vincentiu Babeș*, carele și-a dat nobilul suflet în mâinile Creatorului în 3 Februarie în etate de 86 ani și în anul al 56 al fericitei sale căsătorii. Rămășițele pământești ale defunctului s'au dus din locuința (Budapesta Vámbáz-körút 4) în cripta familiară din Albertfalva, unde s'a pus la odihnă eternă după ritul gr. or. în 5 Februarie n. la 11 ore a. m. Parastasele se vor celebra în 17 Martie n., în biserica greco-română din Budapesta și în cea gr.-or. din Hodoni. Fie-i țărina ușoară și memoria binecuvântată! Întristata familie Babeș.

*

Înmormântarea fericitului în Domnul *Vincentiu Babeș* s'a făcut Marți, față fiind un număr și distins public.

La ceremonialul religios a pontificat P. C. Sa părintele arhimandrit *Augustin Hamsea*, azistat de preoții *Ghenadie Bogoevici* și *Ion Murnu Gheorghide*, dela biserica grecească. Răspunsurile au fost date de corul studenților, condus de dl *Bojinca*. Discursuri panegirice au fost rosite de P. C. Sa Aug. *Hamsea* de Magn. Dr. *Alexandru Vajda-Voevod* deputat dietal și de dl *Pompliu Nistor*, în numele studenției.

Evoluțiunea și depravaționismul.

(Serie nouă).

II. Reflexiuni culturale.

B) *Cultura teonoetică.*

Omul cunoscând din acțiunile sale și în decursul intuițiunii fenomenelor reale un pozitiv nex causal, în urma căruia toate cele existente le-a privit de cauzate, numai din cât a trebuit să concludă la existența necondiționată a unei cauze, care pe toate le cauzează. Acest concept este un punct noetic fix, care n'a lipsit nici la cele mai originare popoare, numai diferă claritatea cunoștinței după gradul de cultură intelectuală. Omul originar văzând, ca condițiile de existență depind dela o cauză pozitiv existentă, dară încă necunoscută, în goana interpretativă, de a o cunoaște, după inferiorul progres abstractiv a ajuns numai până la niște principii concrete, cari stau cu condițiile de existență în oare care legătură și după priceperea sa părea a fi izvorul lor de proveniență. Lipsirea sentimentală a omului de condițiile traiului a trebuit să aducă cu sine și o venerare față de amintitele principii. Astfel se veneră în religia Indică: Agni-zeul focului, Varuna-zeul lumii, Vayu vântul, Usas-aurora, Saviter-actualitatea naturală, Dehator-demiurgos etc. la Elinii vechi: Gaia sau Gae-pământul, Uranos-ceriu, Okeanos-oceanul, Pontos-marea, Kronos-timpul, Selene-luna, Helios-soarele, Nephele-noaptea, Eos-aurora, Eros-iubirea, Psiche-sufletul etc.

Venerându-se, cum denoată nominativele zeităților din era naturalistă, forțele naturale în adecvate corpuri și fenomene, fetișismul se prezintă ca reversul cultului naturii. Omul progresând în cunoașterea naturii și prin dânsa și în cea a finalității ordinii naturale,

a cunoscut între cauza căutată și între propriul său spirit oare-care analogie și asemănare. Aceasta pală presupunere primordială a primit prin progresul abstractiv și prin cunoștința finalității tot mai mult timbrul convingerei. Cunoscându-se pe sine între toate ființele de cea mai perfectă, de aceea a căutat suprema cauză într'o ființă de o samă cu sine. Astfel asemănarea zărită între grandioasa operă a realității empirice l-a dus la personificarea forțelor naturale în ființe personale superioare. Prin personificarea succesivă zeii cei vechi mai mult de o natură fizică dinamică cu hainele lor nouă de natură intelectuală primesc și alte nominative. În locul lui Pontos și Okeanos se ridică Neptun, în locul lui Caos Hades, în locul lui Kronos Zeus (deos, spirit). De oare ce dela concepția omului atârnă vederile sale, de aceea zeii cei vechi purtă timbrul forțelor brute, iară cei noi se prezintă cu calități intelectual-morale; dară cu toată superiorizarea lor, ei tot poartă timbrul concepției, ce i-a produs, de aceea cu toate calitățile alese, ei după modelul lor totuși mă sînt libori de slăbiciuni omenesti. Neamul omenesc înăntând însă în cultura intelectuală, în cunoașterea naturii și în capacitatea abstractivă, din nenumărate motive el n'a mai putut lua în serios teologia poetică a lui Homer și Hesiod și prin renovarea unuia ca tatăl zeilor se apropie de unificarea lor într'o unitate transcendentă, precum o aflăm la Socrate, Platon și Aristotel. Aceasta treaptă teonoetică, pe care se admite pe lângă existența unuia și probabilitatea mai multor zei inferiori și naționali, este henoteismul caracteristic prin o mulțime de petrefacte politee. În continuitatea procesului abstractiv omenimea a ajuns la monoteismul antropomorf al T. V., și de aici la cel curat spiritualist al lui Hristos, în care Dumnezeu se prezintă ca un spirit curat de tot amestecul senzualist.

Scrutările metafizice făcute pe terenul *teonoetic* cu ajutorul cunoștințelor antropologice, mitologice, logice și psihologice ne prezintă conceputul „Dumnezeu“ ca pe un X matematic, a cărui valoare pozitivă se mijlocește din cunoștința lumii eterne și a vieții sufletesti (Rom. 1. 19—21.) Dacă suntem în stare din membrii cunoscuți ai unei ecuațiuni sau ai unei proporțiuni a fixă valoarea celui necunoscut X, cum să nu putem cunoaște din fapături pe făcătorul lor?

Din relevările aduse rezultă, că omul a făcut și pe terenul religios-moral dela cultul natural până la venerarea spiritului, dela servitutea individuală până la iubirea adversarului, dela robia eudaimonistă până la înfierea spirituală adusă de dumnezeescul Mântuitor un proces de evoluție progresivă, întocmai și paralel cum l'a făcut pe terenul culturii materiale dela troglodit până la aeronaut sau dela desmoștenit până la exploatorul priveligiat al naturii.

c) *Cultura speculativă.*

Dintru începutul primordial omul a fost somat de către revelațiunea naturală la mijlocirea noetică a

cauzei tuturor cauzelor naturale, ce-l impresionează prin diversele fenomene ale vieții fizice și psihice.

În acest adânc speculativ metafizica s'a întâlnit cu teologia, fiindcă cauza ultimă concade în raport de identitate cu principiul intelectual al realității empirice. De aceea cunoștințele și vederile metafizice și teologice sunt martorul ocular al progresului speculativ din toate timpurile. Deși în principiul universalei cauzabilități ambele sunt esențial coincidente, totuși formal au mers dela o vreme pe diverse căi, pentru că una caută mai mult principiul cauzelor naturale și cu acesta termină toată știința pe când cealaltă caută să afle și cauza acestuia, creând astfel pentru spirit o lume transcendentă, în care caută cauza cauzei metafizice. Atât coincizmul esențial, cât și deosebirea formală se află concretizată în antica mitologie, care începe cu teogonia sau nasterea zeilor. Întru cât statul acelor se privește ca colectivitatea forțelor personificate, stăm înaintea metafizice, iară întrucât zace ideea unei cauze necauzate, ne face să pășim pe teren teologic. Resumatul ambelor considerări ne duce la concluzia, că religia a fost prima metafizică a neamului omenesc; din dânsa teologul află mezul ideei teiste și naturalistul primește cunoștințe, ce-l impoartă, căci sub forma teonoetică se ascund cunoștințe naturaliste ca și cum transpare din vederile naturaliste ideea despre o ultimă cauză.

În acest raport de identitate esențială teologia și metafizica au mers până ce mitologia prin progresiva abstracțiune eșind din faziile naturalizmului a devenit o creațiune de sine stătătoare și sub fecunda fantazie poetică dezvoltată a intrat pe o cale preponderant spirituală în lumea transcendentă. De ar fi rămas aici spre a se desvoltă conform misiunii, teonoia nu pătimia, dară fiindcă a exagerat în antropomorfizări cu totul bizare, la culmea dezvoltării concepând în sine germenul decadentei a dat pricină la scepticism și de atunci încoace spiritele speculative ocupându-se de probleme curat metafizice, teologia mitologică a rămas pe seama poezilor și a preoților, ce trăgea din dânsa folos.

(Va urma.)

Recenziune.

Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică pentru clasele II, III și IV, ale școlii primare, 96 pagini, prețul 60 fileri.

Iuliu Vuia: Curs practic de aritmetică și geometrie pentru clasele V și VI ale școlii primare, 40 pag. prețul 36 fil. Arad 1906, tipografia diecezană.

1. Partea întâi dă mai mult de cât ne spune titlul, cu rezumatul materialului de pe anul prim. Urmează apoi materialul din matematică pentru clasele indicate în măsură ce-o cere planul de învățământ votat de congresul național-bisericesc al mitropoliei noastre în ședința din 8/21 Oct. 1903 sub Nr. 98 congr.

Alegerea materialului corespunde scopului ce-l urmărește autorul în manualul de față.

2. Materialul cules — cu excepția unor părți — este grupat în ordinea dela mai simplu la mai compus și după clase, iar materialul unei clase iarăș grupat în mai multe unități, dând fiecare o sferă specială de cunoștințe. Unele părți însă nu sunt luate în clasele pentru care le prevede planul (ex: cifrele romane).

3. Tractarea materialului nu este îndeplinită cu destul succes și în privința asta am putut constata în multe locuri lipsă de metod, după cum voi dovedi mai la vale.

a) Repetirea celor patru operațiuni în cercul numerilor dela 1—10 se face în modul următor: învățătorul spune care este semnul lucrării respective — înainte de a fi arătat lucrarea însăș — adevărată dintâi botezul și după aceasta nașterea.

Urmează îndată sub titlul „exerciții“ teme fără text cu numeri abstracți și după acestea sub titlul „aplicare“ teme cu text și numeri numiți. Adevărată dela abstract la concret. Dintre temele din urmă unele nu corespund stadiului de dezvoltare al școlarii dela începutul anului al II-lea, pentru că ele cuprind noțiuni abstracte și indică lucrări cu numeri de numire deosebită (pag. 4).

La sfârșitul temelor din „aplicare“ ni-se împărțesc unele cunoștințe ce n'au nici o legătură cu cele precedente și greu li-s'ar putea explica rostul lor acolo unde sunt puse (pag. 5, 6, 8).

b) Tot astfel de metod observăm și în tractarea operațiunilor în cercul numerilor dela 10—1000000, dela început până la sfârșit.

c) Tractarea fracțiunilor încă nu este metodică. Autorul dă noțiunea numărului fracționar prin împărțirea unei linii (lucru abstract) și începe cu definiția. După scrierea fracțiunilor ordinare și noțiunea fracțiunilor zecimale urmează cele patru operațiuni cu fracțiuni ordinare.

Procedarea este mai firească dacă dă noțiunea numărului fracționar prin împărțirea unui obiect din natură (indicat în carte într'un chip), iar operațiunile în tot cazul trebuiau făcute mai întâi în cercul fracțiunilor zecimale pentru motivul, că acestea au o înămnătate și întrebuintare mai întinsă în viața practică (măsurile), pe de altă parte și analogia în scriere și regulele lucrărilor cu numeri întregi și fracțiuni zecimale cere așa.

De altcum operațiunile singuratică în cercul numerilor fracționari sunt tractate cu mai multă grijă, pornind autorul din exemple practice.

d) Materialul din geometrie este tractat mai metodic în câțva dar totuși ne întâlnim și aici în unele locuri cu greșeli de felul celor pomenite. Pe pag. 21 drept exemple niște figuri abstracte, un triunghi și un patrunchiu (nu „unghi“). Asemenea procedare aflăm la măsurarea trapezului și a trapezoidului.

Să ne însemnăm, că „nimic nu trebuie tratat în mod mai puțin abstract decât matematicile, tocmai din cauza că ele sunt cele mai abstracte. Celelalte științe găsesc lucrurile, la care se referă, în natură; numeri și triunghiuri nu găsim în natură nici odată“.

„Matematicile sunt un joc cu cele mai simple legi ale judecării omenești, numai acele legi nu trebuie puse în joc goale și fără un cuprins, ci totdeauna aplicate asupra unor icoane văzute ochilor“ (M. Eminescu: „Scrieri politice și literare“).

e) Nu se scoate în deajuns în relief legătura, asemănarea și deosebirea între feluritele operațiuni: între numărare, adunare și înmulțire, între numărare, scădere și împărțire; cu alte vorbe zis, lipsește treapta asociației, pe care se întâmplă procesul comparației și care contribuie mai mult la dezvoltarea judecății.

Nu trebuie să uităm că — precum în natură nu corpurile singuratică au valoare pentru omenire ci înfluența lor reciprocă, asemenea și în matematici — nu numeri și figurile singuratică, ci legăturile dintre însușirile lor au mai mare importanță educativă. Învățate acestea în mod izolat întregă știința nu va avea o durată mai lungă ca și clădirea necimentată.

f) La aplicație exemplele nu urmează pretutindenea în ordine gradată, dela ușoare la mai grele, și nu sunt grupate după natura lucrurilor. Ar fi trebuit deshilinite bunăoară exemplele cari contribuiesc la sporirea cunoștințelor geografice de cele cari se rapoartă la cunoștințe istorice, economice etc, căci prin asta am ușurăm concentrația. Trebuie să avem în vedere, că studiile nu e metodic a le tractă izolate, drept-aceea cunoștințele din matematici trebuie se contribuie la augmentarea și aprofundarea cunoștințelor din alte studii. O condiție aceasta ce în tot cazul este a se conzideră la compunerea oricărui manual didactic.

4. În formularea definițiilor și regulilor nu este destulă precizie și astfel manualul va produce confuzie, ba în unele locuri dă noțiuni false și pune întrebări nedeslușite în curând îndeosebi pe cei mai puțin experți. (pag. 4, 6, 8, 53, 61 etc.)

5. Am mai constatat și înconzevență de pildă în scrierea aceluiaș cuvânt (chila, kila, kilo) și folosirea aceluiaș termin (zecime).

6. În privința terminologiei am aflat îmbunătățire față de alte manuale de matematică din circulație; autorul folosește pentru numirea lucrărilor termeni mai românești la fel cu cei din manualele din România.

7. Ortografia este cea acceptată de Academia Română, dar s'au furișat poate pe nevăzute câteva abateri.

8. Corectura e făcută cu destulă îngrijire, cu toate acestea s'au străcurat și unele greșeli (pag. 3, 61, 62 etc.)

9. Tiparul este curat și formatul plăcut ochilor; el poate face cinste oricărei tipografii.

10. Prețul moderat și acomodat împrejurărilor noastre.

11. De încheiere mai amintesc: S'ar fi putut compune felurite exemple — mai ales pentru anii din urmă — cari să poarte gândul școlarilor în jurul vieții noastre, în jurul instituțiilor, noastre bisericesti — naționale. Aceasta o pretindem chiar și dela un manual de matematică.

Luând în cumpănă că metoda în multe locuri este greșit, numai în vederea terminologiei mai românești și a ortografiei acceptate de Academia Română, — în care puncte manualul e mai posibil decât cele din circulație și în fine conziderând împrejurarea că stau înaintea unui fapt mplinit — anume manualul mi-s'a prezentat tipărit gata și mult după începutul anului școlar și probabil s'a și introdus pe alocurea — *propun Veneratului Consistor — dar numai pentru ediția aceasta — aprobarea manualului în forma care ni-s'a prezentat, având autorul a face în ediția nouă*

îndreptările cuvenite și a prezentă opul, înainte de a fi tipărit, spre recenzurare, pentru a se putea executa eventualele observări ale recenzentului.

Arad, la 10 Noemvrie n. 1906.

Aurel Bratu.

profesor de matematică și fizică.

*

Nr. 7396.

Pentru ediția I. Ven. Consistor a admis întrebuințarea acestui manual pentru motivul, că a stat în fața unui fapt complinit, tipărit fiind deja manualul; pentru edițiile de mai apoi însă cere conformarea cu observările recenzentului și aprobare pe bază de recenzare din nou.

Avisalon

se scoală cu bătaie asupra Tatălui său David.

David avea un fecior foarte rău cu numele Avisalon. Acesta eră frumos la trup, dară cugetul lui era rău și făcū mai multe răutăți, între altele cugeta el ca să surpe pe Tatăl său din scaun. Cu voarbe fățarnice să făcū plăcut la norod, la toțile da tot drept, îmbrătoșă pe fiestecarele care îi făcea închinăciune, tot zicea că nu se lucră nimică pe dreptate la curte, și prin unele ca acestea prefaceri și lingușiri, cercă ca să urască norodul pe Tatăl său, și așa după patru ani se și sculară unii din norod asupra Împăratului.

David, carele numai pe norodul său, și binele de obște iubea, grăbi și curând eși din Ierusalim, pentru ca să nu se pustiească cetatea. Tot norodul plângea, pentru eșirea lui, mulți voia să-l petreacă, iară el nu îngădul. Avisalon își adunară oaste, și într'o pădure se și bătură. David porunci la toți generali și căpeteniile armatei sale, ca să cruțe pe acest rău fecior al său Avisalon, de le-ar cădea cumva în mână. Căci măcar că era Avisalon așa stricat în cugetare, tot au rămas el fiul lui David, și inima de părinte tot trăgea nădejde, că el își va cunoaște odată greșeala și se va îndreptă.

Oastea lui Avisalon a fost batută, și însuși Avisalon fugând călare prin pădure, rămase cu parul capului spânzurat într'o creangă a unui copaci. Iov povățuitorul oștii lui David, ajunse pe Avisalon, și-l împunse cu sulița prin trup. Așa și sfârși Avisalon viața. Toată nenorocirea, care a voit el să facă la Tatăl său, îi veni lui însuși pe cap.

Alexandru Vașiadi
preot gr.-ort.

CRONICA.

Conferență la Seminar. Delegatul ministerial dl Kirsch, membru al direcțiunii centrale a stabilimentului de mătăsărit din Szekszárd, a ținut Marți între orele 4—6 d. am. în sala mare seminarială, o prelegere, cu schiopticon, despre cultura viermilor de mătăsă.

Prelegerea, rostită într-o limbă românească destul de corectă și pe deplin înțeleasă, a fost ascultată cu viu interes și atențiune încordată de publicul asistent.

Au fost de față afară de directorul, corpul profesoral și tinerimea teologică și preparandială, pentru care anume s'a ținut conferința, d. d. V. Goldiș, secr. cons. și deputat dietal, G. Popovici, Dr. G. Ciuhandu, G. Serb, V. Olariu, apoi dșoara Precupaș, învățătoare și dl Iosif Moldovan învățător.

Directorul R. Ciorogariu a mulțumit conferențiarului pentru frumoasa conferință iar dl Kirsch a adresat cuvinte de mulțumire pentru atențiune și interes, îndemnând tinerimea să cultive munca productivă.

Sinodul parohial din Budapesta. Românii gr. ort. din Budapesta și-au ținut sinodul în Dumineca trecută. Dl G. Rădulescu a raportat despre starea financiară a parohiei. Deși în Budapesta locuiesc peste 2000 de Români gr. or. totuși numai 52 sunt înscrși ca membri ai comunei bisericești. S'a luat hotărîrea, ca gr. or. din capitală să fie provocați să se înscrie membri la biserică. Cheltuelile bisericii pe anul 1906 au fost de 3100 coroane, iar venitele aproape 4000 de coroane; au rămas deci 900 cor., sumă care se va alătura la averea parohiei.

Biserica sârbească întrunită în congres la Carlovitz, prelungindu-și ședințele peste termenul fixat prin convocator, din cauza aglomerării materialului desbătut, — în ședințele de Vineri 1 Februarie n. a adus decizia de a soma pe patriarhul George Brancovici, să restituie suma de 70.000 cor. cu care ar fi frustrat biserica sa, pe când era Episcop al Timișorii; și și-a exprimat Congresul și dorința ca Patriarhul să demisioneze. Față cu acest deciz al reprezentanței bisericii sale, spun ziarele, că Patriarhul a cerut să fie primit de Majestatea Sa, pentru a-și expune apărarea; dar s'a respins de Curte primirea lui.

Societatea de lectură „Ioan Popasu“ a tinerimei studioase dela institutul teologic-pedagogic din Caransebeș, invită la ședința festivă ce va aranja Duminecă în 28 Ianuarie st. v. în sala hotelului „Pomul verde“. Începutul precis la 8 ore seară. Prețul de intrare: de familie 3 coroane (3 membri); de persoană 1 cor. 20 fil. Suprasolviri se primesc cu mulțumită și se vor cvita publice

Primul dascăl al Aromânilor. „Tribuna Dobrogei“ aduce știrea, că Dimitrie Atanasescu, acel care acum 43 de ani a deschis prima școală românească în comuna sa natală Târnova-Macedonia, a încetat din viață la 9 ale lunii curente st. v. D-l Atanasescu a fost primul dascăl al Aromânilor, și întâia faclă care le-a luminat calea viitorului pe tărâmul național.

A învățat 40 de ani neîntrerupți pe Aromâni cu graiul și cu scrisul, că au și ei o limbă proprie, că se trag din marea familie română și nu sunt Greci. A scris numeroase cărți didactice în dialect și a propovăduit lumina și adevărul de pe catedră.

Să ne descoperim capetele — zice Tr. D. — înainte mormântului ne curând săpat al lui Lazăr al Macedonenilor și să-i zicem: Odihnească-l Domnul în rândurile dreptilor și fie-i memoria în veci neuitată.

Faima țesăturii românești. Din București aflăm că țesături confecționate în școala de sericultură (mătăsărit) din capitala României, școală condusă de d-na E. Balaban, au ajuns până în America, comandându-se din Nev-Jork până românească la 40.000 lei. De-ase-menea din Anglia s'au făcut aceleiași școale comande de țesături de mătăsă, pentru sora regelui Angliei.

În condițiile climaterice atât la noi cât și în România, esemănătoare între ele, se pot cultivă cu folos viermii de mătăsă, care indeletnicire cucerind pe mai mulți din poporul nostru, i-ar prilegiui frumoase câștiguri și sigure, ridicându-l deasupra necazurilor zilei, cari apasă pe cei gârboviți și reduși la munca grea a câmpului.

Logodnă. Dl Teodor Draia cand. de preot s'a logodit cu Dșoara Mărioara Mieluția.

Nou avocat. Am onoare a Vă încunoștința, că mi-am deschis cancelaria advocațională în Timișoara, orașul intern, strada Hunyadi Nr. 10, etagiul I. (vis-à-vis de „Brüder Deutsch“). Cu stimă Dr. Cornel Crăciunescu, avocat. Telefon Nr. 846.

Cronică bibliografică.

Țara Noastră. Nr. 3: Dați-vă copiii la meșteșug, de Dr. M. Cristea. „Asociațiunea“, de O. C. Tăslăuanu. Răspuns (Nepotul). Știri. Răspunsuri. Chipuri: „Dorobanțul“, „Pe vârf de munte“ de N. Grigorescu.

Nr. 4: O. Goga, Poveste de jale. M. Cunțan, Cântec de iarnă. Dr. I. Radu, Prelegeri pentru popor. I. P. Reteganul, Mamă unde-i Joiana? Manase, „Mila-mi de norod“. Săteanul, Trimișii Asociațiunii. Învățătorul poporului, Prăsirea vitelor. Știri. Răspunsuri. Chip: „Ciobănușul“ de N. Grigorescu.

„Țara Noastră“ are un cuprins bogat de învățături pentru popor — dupăcum și din cuprinsu-i se vede — și e scrisă într-o limbă foarte curgătoare, frumoasă românească și curată, pe înțelesul tuturor.

Luceafărul. Nr. 1, 1907 are următorul cuprins: O. Goga, Priveghitori și ciocârlii (poezie). A. Ciura, Aduceri aminte. I. Borcia, Iligenia în Taurida (Act. II, Sc. 1). Trad. H. P. Petrescu, Barcarola (schiță). G. Murnu, Iliada (din cântul VI). Trad. G. Bogdan-Duică, Scrisori din București (VI). Dări de seamă de I. B. și Dr. I. Lupăș. Cronica. Ilustrațiuni.

Foiaia Școlastică. IX. 3 (Februarie). Școala populară. Numele de familie are să se scrie conform matriculei (circular). Adunarea învățătoarească. Ceva din necazurile noastre. Rolul învățătorului afară de școală. Modul de extirpare al vițiului furtului, minciunei, invidiei și beției. Demnitătea numelui învățătoresc. Bibliografie.

Népmivelés. II. 1. cuprinde un prețios material, din care amintim următoarele articole: Scrisoare, adresată redactorului unei reviste pentru copii, de Herczeg Ferencz. Reforma instrucțiunii, de Iules Lemaitre. Studiul limbei în școala elementară, Szabó Kálmán. Sociologia și pregătirea învățătorilor, Szöllösi István. Importanța culturală a artei poporane. Biblioteci poporane în Franța. etc. etc.

Albina X. 17 (Ianuarie), Primul nostru tablou colorat. 24 Ianuarie 1859. Sofia Nădeje, Dascălul Măndru. M. D. Popescu, Porumbul zis dinte de cal. Dr. Lux. Pricina gerului din urmă. M. Dragomirescu, Tablourile

noastre. Dobre Rădulescu, Mana viilor. Delegația română la Viena. Văruirea pomilor. Un dar dela frații noștri din Ardeal. Informațiuni. Ilustrațiuni, etc. etc.

A apărut *Istoria bisericească*, a treia carte de religione pentru școalele medii, de Dr. Petru Barbu, ediția V. Editura Tipografiei și Librăriei diecezane din Caransebeș. — Prețul 1 cor.

A apărut și se află de vânzare în tipografia noastră cu prețul de **50 fleri Rugăciunile școlarilor și cântări bisericești** pentru școalele române alese și întocmite de *Nicolae Ștefu*, învățător, ediția IV, complectată, așa că se poate folosi și în loc de Octoich. Se extinde pe 9 coale de tipar format mic și cuprinde următoarele: Cântări la începerea școlii. Rugăciunile. Cele 10 porunci Poruncile bisericești. Rânduiala vecerniei. Rânduiala utreniei. Polieleul. Priceasna. Rugăciunile mesei. Troparele sărbătorilor. Cele 8 glasuri cu rânduiala vecerniei și a utreniei. Sfetilnele și stihirile evangeliilor. Să extinde pe 132 pagini de tipar.

Posta Redacțiunii.

I. V. în B. C. E la magistrul de specialitate M. Va fi gata în curând.

Concurse.

Pentru îndeplinirea parohiei de **clasa III-a Ignești**, se escrie concurs cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia „Biserica și Școala“.

Venitele sunt: a) Uzufructul grădinei parohiale și a 16 jugh. pământ arător; b) stolele îndatinat; c) birul constător din câte o măsură de cucuruz sfărmat sau două cor. dela parohienii cu câte $\frac{1}{4}$ pământ; dela cei cari au mai mult de $\frac{1}{4}$ delu fiecare holdă încă câte $\frac{1}{4}$ măsură de cucuruz, sau 50 fil.; iar dela parohienii cu mai puțin de $\frac{1}{4}$ pământ, câte $\frac{1}{2}$ măsură de cucuruz sfărmat sau 1 cor.; d) întregirea dela stat conform evaluațiunii celui ales; e) de cvartir până la 15 Aug. a. c. va avea a se îngriji cel ales și tot el va avea să supoarte toate dările publice.

Reflectanții sunt poștiți a-și înainta recursul adjustat conform Regulamentului pentru parohii și adresat comitetului parohial în termenul fixat, la oficiul ppesc din Buttyin (Arad m.), având a se prezenta în sfânta biserică, în careva Duminecă ori sărbătoare, spre a-și arată desteritatea în oratorie și cele rituale.

Din ședința comitetului par. din Ignești ținută la 14/27 Ianuarie 1907.

Petru Lazar
președinte.

Coriolan Belgea
notar.

În conțelegere cu: Ioan Georgia, pprezv. adm. ppesc.

—□—

1—3

Cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă, se escrie concurs pentru stațiunea învățătorescă **P. Zăvoeni**, pe lângă următorul salariu:

1). În număr 208 coroane; 2) 8 cubule bucate à 12 cor.; de tot: 96 cor.; 3) 6 stângini de lemne à 16 cor.; de tot: 96 cor.; 4) întregire dela stat 200 cor.

cari toate la oaltă dau un venit de 600 cor., anual.

Cei ce doresc a ocupa aceasta stațiune sunt poștiți a se prezenta în vre-o Duminecă ori sărbătoare la s. biserică din P. Zăvoeni, iar recursele, ajustate în regulă, sunt a se trimite subsemnatului în Segest, p. u. Rieny, (com. Bihor).

În conțelegere cu: *Moise Popovici*, adm. protopopesc al Vașcoului.

—□—

1—3

În urma înaltei ordinațiuni a Ven. Consistor diecezan din Arad Nr. 7018/1906 dela 23 Noemvrie (6 Decemvrie) 1906, se escrie prin aceasta din oficiu concurs pentru îndeplinirea capelaniei temporale — cu drept de succesiune — sistemizată pe lângă veteranul paroh Ioan Iancu din **Cinteu**, (tractul Chișineului, comitatul Arad), cu termen de **30 zile** dela prima publicare în foaia oficioasă „Biserica și Școala“.

Venitele parohiei sunt: 1. Una sesiune pământ extravilan. 2. Un intravilan parohial. 3. Ștolele după norma ștolară. 4. Birul uzuat, din cari toate jumătate se asigură fitorului capelan, având aceasta a suportă dările publice după partea sa. Alegându-l capelan este îndatorat a catehiză elevilor din școala noastră confesională fără altă remunerațiune.

Dela recurenți se cere **evaluațiune de clasa primă**.

Recurenții sunt avizați, să subștearnă recursele lor provăzute cu documentele de evaluațiune și adresate comitetului parohial din Cinteiu în termenul concursual, iar pentru dovedirea desterității în slujba Dumnezească și oratorie vor avea să se prezinte pe lângă stricta observare a §-lui 20 din Regulamentul pentru parohii din 1906 în vre-o Duminecă ori sărbătoare în sfânta biserică din Cinteiu.

Chișineu, 16/29 Ianuarie 1906.

În conțelegere cu: *Dr. Ioan Trailescu*, protoprezpiter.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea stațiunii învățătoresci din **Bucoveț**, (inspectoratul Timișorii) devenită vacantă prin pensionarea învățătorului Ioan Surdu, se escrie concurs cu termen de **30 de zile**.

Emolumentele anuale sunt: 1. În număr 303 cor. 2. 12 $\frac{1}{2}$ Hl. grâu. 3. 12 $\frac{1}{2}$ Hl. cucuruz. 4. Pentru 25 metri lemne à 6 cor. 150 (una sută cincizeci) cor. 5. 6 jughere pământ, după care alesul va avea să plătească darea. 6. Pentru încălzirea salei de învățământ se va îngriji comuna bisericească. 7. Dela înmormântări unde va fi poștit 1 cor. 8. Cvinvenalul se asigură numai după un serviciu de cinci ani de sevicu prestat neîntrerupt în comună.

Recursele ajustate cu documente originale sunt a se înainta la P. O. Oficiu pprezvitral al Timișorii. Reflectanții vor avea să se prezinte în s. biserică, însă nu în ziua alegeri, spre a-și arată dexteritatea în cant și tipic, cei cari vor dovedi apitudinea de a conduce corul vocal vor fi preferiți.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Bucovăț la 8/21 Ianuarie 1907.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezb: *Dr. Tr. Putici* inspector de școale.

—□—

2—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Hidișelul-superior**, protoprezviteratul Orăzi-mari pe baza ordinațiunii Ven. Consistor Orădan de sub Nr. 2546 și 274 B. 1906, se escrie concurs cu termen de alegere pe **15/28 Februarie** 1907, cătră care e afiliată în mod provizor și **Hidișelul-inferior**.

Emolumentele sunt: I. Dela parohia matră Hidișelul-superior. 1. Casa parohială cu intravilanul și aparținătoarele. 2. Pământ arător și fânaș 13 jughere catastrale. 3. Dela 140 numere de case câte una vică de cucuruz sfârmat, ori 2 coroane dela fiecare casă. 4. Stolele usuete și anume: a) dela botez 60 fileri, b) dela cununii 4 coroane, c) dela înmormântări mici până la 7 ani 2 coroane, iar peste 7 ani după starea lor materială și anume: dela cei mai miseri 6 cor., dela cei cu stare mai mijlocie 8 coroane și dela cei mai în stare 10 coroane; pentru cetirea unui evangelist 2 coroane, pentru slujba lui Lazar 2 cor.

II. Dela filia Hidișelul-inferior: 1. Intravilanul parohial. 2. Pământ arător și fânaș 10 jughere. 3. Dela 60 numere de case câte o vică de cucuruz, ori 2 cor. și 4. Ștolele usuete. Cătră emolumentele expuse mai sus se mai adaugă întregirea stabilită din partea inaltului guvern pentru candidații fără 8 clase în sumă de 407 coroane 54 fileri. Toate acestea asigură un venit anual de cel puțin 800 coroane.

Contribuția erarială după pământurile parohiale o va solvi alegândul preot. Alegândul preot are să catehizeze la școala cotidiană și de repetiție din parohie și din filie, fără privire la caracterul acelora și fără a aștepta vre-o remunerațiune dela comuna bisericască ori dieceză.

Recurenții sunt avizați a-și trimite recursele adresate comitetului parohial concernent și ajustate conform Regulamentului pentru parohii subsemnatului protoprezviter în Oradea-mare, până la 12/25 Februarie a. c. iară până la alegere să se prezenteze în s. biserică în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și oratorie.

Stefan F. Todor
pres. com. par.

Teodor Morar
not. com. par.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* protoprezviter gr.-or.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei vacante din **Varviz**, cu filia **Borumlach**, protoprezviteratul Orăzi-mari, se escrie concurs cu termen de alegere pe **18 Februarie (3 Martie 1907)**.

Emolumentele sunt: I. Din parohia matră, a) casa parohială cu supraedificatele, b) 21 jughere pământ arător și fânaș, c) dela 80 numere de case câte una măsură de bucate (grâu ori cucuruz) sau în relut câte 2 coroane de măsură, d) trei (3) orgii de lemne ori în bani 24 coroane, e) pășunat pentru 10 darabe de vite, f) ștolele usuete.

II. Dela filie: a) trei jughere pământ arător și fânaș, b) dela 40 numere de case câte o măsură de bucate (grâu ori cucuruz) ori în relut câte 2 coroane de măsură, c) 2 orgii de lemne sau în bani 16 cor., d) ștolile usuete. Zile de lucru din matră și filie 12 cu plugul sau cu carul computeate cu câte 2 cor. 40 fil. iară cu mânilor 65 zile computeate în câte 60 fileri.

Aceste venituri dinpreună cu întregirea dela stat în sumă de 405 coroane 68 fileri pentru preoții fără

7 clase asigură alegândului preot un venit sigur de 800 coroane. Conform §-lui 12 din Regulamentul pentru parohii alegândul preot va avea a împărți venitele parohiale până la 13/26 Octomvrie 1907, cu văduva preoteasă. Contribuția erarială după pământurile parohiale o va solvi alegândul preot. Alegândul preot are să catehizeze la școala cotidiană și de repetiție din parohie și din filie fără privire la caracterul acelora și fără a aștepta vre-o remunerațiune dela comuna bisericască ori dieceză.

Recurenții sunt avizați a-și trimite recursele adresate comitetului parohial concernent și ajustate conform Regulamentului pentru parohii subsemnatului protopop până la 15/28 Februarie a. c. iară până la alegere să se prezenteze în s. biserică în vre-o Duminecă ori sârbătoare spre a-și arăta dexteritatea în cele rituale și în oratorie.

Comitetul parohial.

În conțelegere cu: *Toma Păcala* protoprezviter gr.-or.

—□—

3—3

Pentru îndeplinirea parohiei din **Pocola**, în tractul protoprezviter al Beiușului, se escrie concurs nou, cu termen de **30 de zile** dela prima publicare.

Emolumentele sunt: a) pământ parohial 14 jugh. și 537 stângemi, b) stolele îndatinate, c) întregirea dotației dela stat conform cvalificațiunii celui ales, și anume: Pentru cei fără 8 clase 728 cor. 79 fil., pentru cei cu 8 clase 1528 cor. 79 fil. precum se vede din coala de fastiune B.

Reflectanții sunt poștiți a-și trimite recursele conform Regulamentului în termenul fixat la oficiul protoprezviter al Beiuș.

Beiuș, la 8/21 Ianuarie 1907.

În conțelegere cu com. par. din Pocola: *Vasile Pap*, protoprezviter.

—□—

3—3

Prin trecerea în statul de penzie a deficientului preot Ioan Savu, devenind vacantă parohia **Pobda**, (prezviteratul Timișorii), pe baza concluzului luat de Venerabilul Consistor la 14/27 Decemvrie 906 Nr. 7486/906, se publică concurs cu termen de **30 de zile** dela prima publicare în organul diecezan „Biserica și Școala”.

Beneficiul parohial se compune din folosirea unei sesiuni parohiale, ștola și birul uzuat, cari computeate la oaltă asigură venitul prescriș pentru parohii de **clasa I. (primă)**. Alesul, cât timp va fi în viață preotul Ioan Savu, va avea să răspundă în rate trei lunare ori lunare anticipative, la mânilor pprezviterului tractual, cvota anuală de 400 (patrusute) coroane la ce se angajează și obligă material și moral prin acest concurs, iar un an după moartea acestuia, jumătate din aceasta cvotă. Sarcinile publice și contribuiriile diecezane precum și birul protoprezviter al va ave să le supoarte alesul. Alesul e obligat să locuiască zece ani în casa bisericeii și va răspunde epitropiei chiria anuală 100 cor.

Recursele ajustate cu documentele prescrișe pentru parohii de cl. I. conform §-lui 17 al Regulamentului pentru parohii din anul 1906, sunt a se trimite la

P. O. Oficiu protoprezviteral al Timișorii. Recurenții cu observarea §-lui 20 vor avea să se prezinte în s. biserică spre a-și arăta dexteritatea rituală și omiletică.

Dat din ședința comitetului parohial ținută în Pobda, la 8/21 Ianuarie 1907.

Comitetul parohial.

Cu consenzul pprezviterului: *Dr. Tr. Putici*

—□—

3—3

Licitațiune minuendă.

Pe baza concluzului Ven. Cons. gr. or. rom. din Arad de dto 16/29 Mai 1903 Nr. 1694/903 prin aceasta se publică licitațiune minuendă pentru renovarea s. biserici gr. or. rom. din comuna **Căprioara** protopopiatul Lipovei cu prețul de esclamare 2683 cor. 10 fil. pe ziua de **18 Febr. (8 Martie)** 1907 la orele 11 a. m. în localul școlii din loc.

Licitanții au să depună ca vadiu 10% adevă 268 cor. 31 fil. în numărare sau în hârtii de valoare — din prețul de strigare. Preliminarul de spese, precum și condițiunile de renovare se pot vedea la ofic. parohial gr. or. rom. din loc. Comuna bisericască își rezervă dreptul de a angaja la lucru pe acel întreprinzător reflectând în care va avea mai multă încredere. Întreprinzătorul n'are drept de a pretinde diurne, viatic și spese de călătorie. Contractul încheiat pentru întreprinzător va fi valabil îndată după subscriere, ear pentru comuna bisericască numai după aprobarea Ven. Consistor diecezan.

Căprioara la 8/21 Ianuar 1907.

Pentru comuna bisericască gr. or. română din loc

Iuliu Nistor
epitrop.

Iuliu Lăzărescu
preș. com. par.

—□—

3—3

Pentru economi!

Prav pentru îngrășarea vitelor cornute, porcilor și a cailor. Vacile dau prin întrebuințarea pravului acestuia lapte mai mult și mai bun. De mare însemnătate este pentru oricare econom a întrebuința acest prav de îngrășare, căci prin aceasta să urcă valoarea — adevă prețul vitelor, porcilor și a cailor. Prețul este 60 fil.

Moartea cloșanilor și a șoarecilor. Un prav sigur pentru stărpirea acestora. Prețul 60 fil.

Prav pentru ouatul găinilor. Prin întrebuințarea pravului acestuia, găinile ouă mai mult ca de comun — chiar și în timp de iarnă — pe când altcum nu ne ouă — sau foarte puțin. Prețul 30 fileri.

Unsoare galbină pentru păduchi la vite. Știut este că vitele și porcii toamna și iarna întreagă, până la deplina dezvoltare a primăverei, suferă mai mult de mănăcările păduchilor, prin care mănăcările sunt reținuți porcii și vitele în îngrășare și dezvoltarea lor — ba chiar slăbindu-i astfel încât în loc de a li-să ridică prețul, chiar perd din valoare. De aceea fiecare econom să întrebuințeze această unsoare — căreia îi e prețul 20 și 40 fil.

Extracte pentru prepararea romului și a diferitelor licheruri. Cine voiește a-și prepara rum și licheruri bune și ieftine, să întrebuințeze aceste extracte. Prețul pentru 1 litră 40 fil. Pentru prepararea rachiului de prune iarăși 40 fil.

Thee foarte ieftină și bună. 1 pachet 20 fil.

Sirop de zmeură. Curat numai din suc de zmeură de pe munte, preparat cu zahar rafinat. 1 kg. 1 cor. 20 fil.

Unsoare contra mânilor și picioarelor înghețate 70 fil.

Esență contra bătăturilor, (ochi de găină) 70 fil.

Toate aceste se capătă la:

3—10

— **Cornel Demeter, apotecar în Szászváros.** —

„Janus” „institut de asigurare mutuală pe viață în Viena
s'a fondat în anul 1839, din partea unui grup de bărbați nobili,
este cel mai vechiu „Institut mutual de asigurare pe viață”
— pentru Austro-Ungaria. —

Se bazează pe legile mutualității în puterea cărora accidentalul capitalului anual trece în favorul celui asigurat.

—▶ Premii efitine. Condiții de asigurare favorabile. ▶—

Imprescriptibilitatea polițelor după 3 ani. Plătirea în caz de duiel și sinucidere după 5 ani.
Asigurare gratuită pentru caz de războiu. — Fără timbru de poliță și taxă de stat — Plătire la moment.

Starea de asigurare 111.000,000 cor. | Averele institutului 31.000,000 cor.

Sumele de asigurare plătite până acum 56.000,000 cor.

Informațiuni îndatoritoare dă:

==== **Agentura generală pentru Ungaria de sud în Timișoara-Fabric.** =====

— Lerchengasse Nr. 17. (N-rul Telefonului: 422). —

(40)